

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه اول اردیبهشت ماه ۱۳۱۹

فهرست مطالب:

۱ - تصویب صورت مجلس

۲ - شور اول لایحه سازمان قسمت اقتصادی وزارت دولتی

(مجلس نیم ساعت پیش از ظهر برپاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس روز پنج شنبه ۲۹ فروردین ماه را آقای (طوسی) منشی خواندند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست ؟ (اظهاری نشد)

صورت مجلس تصویب شد.

۲ - شور اول لایحه سازمان قسمت اقتصادی وزارت دارائی

رئیس - شور اول لایحه سازمان اقتصادی وزارت دارائی مطرح است. گزارش که بیون خوانده میشود: که بیون قوانین دارائی با حضور جناب آقای وزیر دارائی لایحه شماره ۱۹۰ دولت راجع سازمان قسمت اقتصادی وزارت دارائی را تحت شور قرار داده با توضیحاتی که جناب آقای وزیر دارائی دادند با عین مواد پیشنهادی دولت موافقت حاصل شده اینک گزارش آن برای شور اول تقدیم میشود.

رئیس - این لایحه طبع و توزیع شده باطلاع آقایان رسیده است. مذاکره در کلیات است. آقای طباطبائی

طباطبائی - بنظر بنده این لایحه از نقطه نظر علاقه نامی

که مردم نسبت بکارها و وظائف شرکتها داشته و دارند نیازمند یک توضیحی است - در این چند روزه بکرات از خود بنده پرسیده شده که سهام اشخاصی که در اینجا سهم بوده اند چه میشود آیا دولت آنها را خریداری خواهد کرد یا بهمان طرز سابق اشخاص دارای سهم خواهند بود. مثلاً عاملین فروش شرکت سهامی قماش خاطر آقایان مسبق است که مراجعه میکردند برای گرفتن اجناس شرکت سهامی قماش و اجناس میکردند و صدی ده یا چیزی کمتر یا زیاده حق العدل میکردند اگر چه حالا هم موادی که در لایحه هست کافی و روشن است ولی اغلب اشخاص هستند که ملتفت نیستند که عمل چگونه میشود آیا با همان روبه همان طریقی که داشتند باز مراجعه میکنند و میگیرند و یا یک طرز دیگری در عمل پیدا خواهد شد این بود که خواستم

از آقای معاون وزارت دارائی تقاضا کنم که در کلیات یک توضیحی بدهند که مطلب روشنتر بشود.

معاون وزارت دارائی (آقای کشکولیان) - تصور میکنم اگر آقایان بخواهند مراجعه فرموده باشند کلاما مطلب روشن باشد چون آقای مطایبی خواستند توضیحی بدهند در امر این کلیات این لایحه داده شود بنده ناچارم عرض کنم که منظور دولت از طرح این لایحه یک عمل تازه نیست از چندی با نظیر آقایان خوب مستخرجند یک قسمت از کالاهائی که وارد کشور میشد و مطابق قانون انحصار دولت حق انحصار را داشت و نظر بیک مصالحی که در پیش بود دولت خودش مستقیما عمل میکرد عمل این انحصار ها بعضی ها بوسیله ادارات وزارت دارائی بود مثل فرض برای بنده تر باک و درختان و بعضی کالاهائی هم بود که بوسیله شرکت های دولت و بعضی شرکت های دیگر که دولت در آن سهم بود عمل میشد ولی چون تشکیلات و سازمان این شرکت ها طوری بود که هر کدام مستقل و مجزا بودند و هیچ رابطه ای بین آنها نبود کمالی اوقات دیده میشد که این عمل انفرادی هر کدام از این دستگاه ها ممکن بود بجزر کشور تمام شود مثلا ملاحظه فرمایید یک شرکتی که عمل میکرد در قسمت با بری یا فرض فرمایید در معاملات خارجی خودش که می کرد حورث هیچگونه ارتباط دیگری با شرکت دیگری نداشت عمل خودش را انجام میداد مثلا شرکت قد برای حل قد از مرز بداخله کشور مجبور بود با متصدیان حمل و نقل قرارداد های بجد و چون فقط منظورشان تأمین دستگاه خودش بود دیگر در نظر نداشت که این جنسی که میخواست حمل کند یا چه قیمت و این قیمتی که میخواست بدهد متناسب با قیمتی که یک سازمان دیگری که میخواست حمل کند خواهد بود یا نه و در آن واحد ممکن بود یک جنسی که فرض فرمایید از شمال بجنوب حمل میشد یک شرکت دیگری که از جنوب بشمال حمل میکرد و هر کدام ناچار بودند با یک دستگاه های قرارداد بپایندند و حمل کنند و این خلاف مصلحت بود در صورتیکه

اگر اینها تمام دست بیکتر باشد و اینها با هم ارتباط داشته باشند ممکن بود در این عمل با بری صرفه کثور بیشتر منظور شود یا فرض فرمایید در معاملات خارجی شرکت بنده مقداری بقیه داشت و ناچار هم بود همه ساله مابه کد شرکت لمانش میطور آقایان خوب - بودند که رابطه بین بنده و لمانش زیاد است چون صدی پنجاه فاشش بنده است شرکت بنده روی حساب معاملات خودش و شرکت فاشش هم روی معاملات خودش و نظر خودش عمل میکردند در صورتیکه اگر اینها در دست بیکتر بود میتوانست از اصل مرکزیت بیشتر استفاده کند منظور وزارت دارائی از تقدیم این لایحه فقط وقوع ترک مرکز دستگاه های انحصاری است که مستقیما بوسیله دولت انجام میشود چون بعضی از آقایان در خارج مذاکره میفرمودند که شرکت های که افراد در آن سهامی دارند و تضییع آنها چه میشود بنده مجبورم توضیح عرض کنم که فقط در این لایحه شرکت کنهائی را در دست میشود که کلیه سهامش متعلق بدولت بوده و هیچ نظری بشر کنهائی که افراد در آن سرمایه دارند نیست این امر سابقه هم داشت اداره تثبیت غله ابتدا بوسیله اشخاص و شرکت اداره میشد بعد خاطر آقایان مسبقا است به موجب یک ماده قانونی که از مجلس گذشت بوسیله اداره عمل میشد بدون اینکه هیچ تغییری در اصول و طرز خرید و فروش در عمل دیده شود در این شرکت های که ما در نظر داریم عینا همانطور است قسمتی که فرمودند راجع بمالین فاشش البته همین عملی که امروز شرکت فاشش میکند و به عاملین پاره میفرموشد همان متعلقه که برای اشخاص ملحوظ و منظور است عینا بوسیله همان اداره بخش فاشش داده خواهد شد و بالاخره منظور ما از این عملی که میخواستیم بیکیم و این لایحه ای که پیشنهاد شده است هیچ نظر خاصی و یک طرز و یک سازمان تازه ای که بکل تغییر بدهد وضعیت را نیست فقط منظور این بوده است که از این اختلاف اداره ای که در شرکت ها بوده صرف نظر شود و یک اصل مرکزیت در تمام قسمت های خرید و فروش و با بری و معاملات داخلی و و با معاملات خارجی باشد که روی این اصل مرکزیت بتوانند ارتباط

کاملی در تمام عمل جمع آوری و خرید و فروش داشته باشند که باین وسیله هم بتوانیم یک صرفه جویی از نقطه نظر پرسنل داشته باشیم هم بتوانیم یک صرفه جویی زیادی در معاملات داخلی و خارجی خودمان بیکیم (صحیح است) رئیس - رأی بر ورود درشور واد گرفته میشود آقایان موافقین قیام فرمایند.

(اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده اول قرائت میشود: ماده ۱ - سازمان وزارت دارائی دو قسمت است - قسمت مالی - قسمت اقتصادی

رئیس - آقای اوردی

اوردی - بطوری که در مقدمه این لایحه تذکر داده شده و فرمایشاتی را هم که آقای معاون وزارت مالی در اطراف کلیات قضیه بیان کردند تذکره قبیل توجه مسئله نظر نکرد است که در هر چیزی جلوگیری از هرفرم تاضیف مخالفت، ضدیت قصص کم و بیش میکنند و از هر حیث خوب است ولی بنده یک اجمال هائی در این لایحه بنظم رسیده که مقتضی دانستم بر عرض برسانم که آقای معاون وزارت دارائی یکصدوی توضیح بیشتر بدهند. این لایحه بنظم سازمان جدید اقتصاد تقدیم مجلس شده در ماده اول که عبارت و وزارت دارائی، حذف شود زیرا سازمان وزارت دارائی جدیدی که نیامده است به مجلسی که برای سازمان جدید وزارت دارائی قانونی تصویب بشود آنوقت بموجب آن سازمان وزارت دارائی معلوم شود پس وزارت دارائش، باید خارج شود یعنی سازمان اقتصادی جزء سازمان وزارت دارائی است نه اینکه سازمان وزارت دارائی و قسم باشد. این نظر بنده است ممکن است بوسیله توضیحاتی که میفرمایند این اجمال که بنظر بنده میسر در مرتفع شود. یکی دیگر اینکه نوشته شده است شرکتها متمرکز میشوند یک مرکز واحد. بسیار خوب آنوقت این دارائی که شرکت دارد تر از آنها اش می بین میشود مثلا شرکت بنده تر از آنها اش

معین میشود و معلوم میشود که بنامد بلیون دارائی منقول و غیر منقول داشته و دیست بلیون - با اشخاص بدهکار است این دیست بلیون با اشخاص داده میشود و باقی آن که سیصد بلیون است جزء سرمایه اقتصاد خواهد شد ولی اگر آن شرکت بنده بدهکار شد به بانک یا دولت آن مقدار باید در بودجه کشور منظور شود و از آنجا آید شود بنده این را درست نمیتوانم بفهمم. اگر ما باشد فروض شرکت داده شود چه فرق میکند فروض شرکت چه با اشخاص خراج باشد چه بدولت یا بانک این شرکت باشد بلیون دارائی دارد دیست بلیون مال اشخاص است لایق نگاه کند مال بانک هم بخرد است بدهد اگر چیزی ماند جزء سرمایه اقتصاد بشود اگر چیزی نماند نشود بنظر بنده این دیگر محتاج نیست که یکمرتبه هر چه باقی مانده جزء اقتصاد بشود و یکمرتبه فروض او بدولت جزء بودجه منظور بشود. این بکسی. یک تذکره دیگر هم که خواستم عرض بکنم این است که در اینجا سرمایه باید از کجا معین بشود سرمایه اقتصادی که اشاره شده تا هزار بلیون ریال میتوانست از آنجا و از اینجا تأمین کند خوب فرستادنت و دیست بلیون و مال از این شرکتها و موجودی فراهم کند خوب پنجاه در صد هم باید سرمایه برای اینکه در دست بکد خوب بقیه اش تا هزار بلیون از کجا بیاید اینهم بنظر بنده عمل است. یکی دیگر که باز بنظر بنده عمل است این است که آیا تاکنون عملی شده است در اطراف این شرکتها یا خیر؟ اگر عملی شده است چون در اینجا نوشته شده است بداند تصویب این قانون این عملیات بموقع اجرا گذاشته میشود عملیاتی قیلا شده است چه صورتی پیدا میکند. آجازه. این است یا خیر. و دیگر بنظر از اینجا عرض نمی نمایم.

معاون وزارت دارائی - آقای اوردی در این بیانیه میانی فرمودند که آقایان نمایندگان تا حدی ذهنشان روشن است ولی تصور میکنم اگر آقای اوردی از جریان کار دستگاه شرکتها و سازمان وزارت دارائی در این چند سال مسبقا بودند شاید احتیاجی باین پرسش نداشتند و وزارت دارائی تاکنون

این عمل را میسر کرد و سازمان وزارت دارائی همینطور که در اینجا پیش بینی شده عملاً در قسمت را اجرا میکند یک قسمت کارهای وصول مالیات و تشکیلات مالی است که از زیر زبانی پایتختی بوده است و شاید از زمان بدو مشروطیت بوده است و یک قسمت هم از چند سال پایتختی همانطور که عرض کردم وزارت دارائی و کشور مجبور شد که اصلاحاتی در قسمت اقتصادی بکند و چون تماس با مالی و دولتی مملکت و بالنتیجه به بودجه کشور داشت ناچار سرپرستی این قسمت را به وزارت دارائی واگذار کرد که تا کنون هم در این ادارات انحصار همیشه جزو سازمان وزارت دارائی بوده و وزارت دارائی در آن عمل میکرد و غیر از این هم نمیشد و همینطور که عرض کردم یک قسمت از این انحصار همیشه یک صورت اداره داشته بود و اگر کشور مالی دنیا هم این انحصارها بدست دولت و بالخصوص وزارت دارائی عمل میشد. مسئله انحصار دخانیات با فرض بفرماید انحصار تریا که در بودجه کشور ملاحظه فرمودید رقم قابلی دارد ناچار است که وزارت دارائی عمل یکدست باشد که در سایر قسمتهای مالی عمل میکند این قسم شرکتهای راه که از نظر وزارت دارائی باین علاقه داشت یعنی علاقه جنبه اقتصادی چون یک قسمت در آن بود که هر مربوط باین شرکتهای مثلاً فرض بفرماید شرکت قد یک مقدار قندی که از خارج خریداری میشود حقوق انحصاری دارد که البته بحسب غرضی برای خارج راه آهن اختصاص داده شده باج راه و حقوق گمرکی و اینجا چیزهایی است که وزارت دارائی نمیتواند متکلف بشود یا اگر شرکتهای باشد که عمل و بهره برداری برای دولت یک موضوع انتفاعی است البته در آنجا هم نمیتواند وزارت دارائی متکلف بشود ناچار باید وزارت دارائی عمل بکند و میسر کرد و اینجا که ما این لایحه را آورده ایم منظور این بود که سابق بر این تمام این قسمتهای غلوط با هم عمل میشد برای اینکه همینطور که مذاکره شد مرکزیت همانطور که خود آقای مودب یک عاقلی دارد و همینطور هم تقسیم کار یک اصل مسلم است که در هر دستگاهی آن

دولت فرق نمیکند چه مطالبات خودش را از آنها بر دارد و از دست دیگر باز مطالبات آنها را بدهد مطالباتی که بانک دارد این را در یک کتاب جداگانه ای بگذار که آنکه در بودجه کشور ملاحظه بفرماید یک رقمی دولت در بودجه گذاشته است که مطالبات بانک از این بانکهای دولتی ادارات تدریجاً در ظرف چند سال مستهلک کند این را برای اینکه حسابش روشن شود از سرمایه ای که برای این دستگاه مینماید چهل که منظور شده است سرمایه اش چقدر باشد منظور این نیست که امروز و فردا این سرمایه داده شود شاید احتیاجی نباشد که امروز و فردا بیکدیگر منظور این است که وزارت دارائی در دستگاه خودش این مبلغ را بتواند سرمایه بگذارد و بعد در نظر گرفته شده که در ظرف چند سال این حساب را مستهلک کند ولی برای این اینکه کار روزانه این قسمتها لنگ نماند اجازه گرفته شده است که تا مقدار حد پنجاه سرمایه که بشرح ماده بالا عرض شد بپردازد از بانکها اعتبار بگیرد ولی این اعتبار اعتباری است که از خودش میدهد مثلاً همین تریا که بده میزند و با مورد غله ناچار باید در موقع غله دولت از یکبختی قرض کند پس بطور کلی نظر این بوده است که این دستگاههای که امروز بصورت اداره در می آید اصولاً سرمایه که برای آنها لازم است معین شود و این سرمایه عبارت است از دارائی منقول و غیر منقول این شرکتهای البته پس از وضع بعضیهای مردم چون مطالبات درم را نمیشود عقب انداخت و باید آنها را پرداخت این است که در این لایحه مقدار سرمایه این سازمان اقتصادی پیش بینی شده است که چون تمام این سرمایه را نمیتوان در نظر گرفت که در ظرف یکسال پرداخت شود از این جهت در لایحه ذکر شده است که مدتی پنجاه از سرمایه را حق داشته باشند برای بهره برداری قرض نموده و بعد از حاصل فروش کالا و ام خودش را مسترد دارد پس باین توضیحاتی که بنده عرض کردم نظر این است که این دستگاههای موجودی که امروز

بوسله وزارت دارائی از مدتها باین طرف دایر است و به صورت شرکت بود از این صورت خارج و بصورت اداره در آمده از نقطه نظر مقرراتی که بیشتر در ادارات حکمفرما است و علامه ما دیده شده است که در یک دستگاههایی که مأمورین با سابقه هستند و بیشتر علاقه مند بکار عقید هستند به تشریفاتی که لازم است برای مراعات صرفه جویی عمل شده باشد و ضمناً آن قسمت از کارهایی که برای صرفه دولت لازم است نسبت بآنها عمل شده باشد و وقتی آن شرکتهای منقرض شد و با هم ارتباط پیدا کردند آن ادارات بهتر میتوانند اینکارها را تحت نظر بیکدیگر تا اینکه هر کدام مستقل عمل کنند و سرمایه هم که برای این سازمان در نظر گرفته شده است عبارت است از اجناس و اموال منقول و غیر منقول که قابل تبدیل به نقد است. مثلاً فرض بفرماید کارخانه ایست که خرید شده معلوم است یا کالانی است که موجود است این قسمت سرمایه اینها باشد چون حساب شد حد اقل سرمایه که برای این کارها لازم است هزار میلیون ریال است و لازم است وزارت دارائی متکلف باشد که در ظرف چند سال این سرمایه را تکمیل کند که عتاج باین نباشد که این دستگاه همه ساله از بانک قرض کند.

ولیس - ماده دوم:

ماده ۲ - وزارت دارائی اجازه داده میشود که انحصار های دولتی و شرکتهای دولتی را که دارای حق انحصار هستند و کلیه سرمایه آنها متعلق بدولت است برچیده و به قسمت اقتصادی منتقل نمایند.

ولیس - ماده سوم

ماده ۳ - وزارت دارائی تراشهای مذكور در ماده (۲) را از انحصارها و شرکتهای و بانکهای مذكور در ماده (۲) را بترتیبی که دولت معین خواهد کرد تنظیم نماید و بر آن اساس کلیه بدهی آنها را بغیر دولت و بانکهای دولتی از عمل دارائی آنها بپردازد پس از آن مازاد موجودی نقدی و

رئیس - ماده هشتم .

ماده ۸ - قسمت اقتصادی وزارت دارائی مجاز است نسبت به خرید و فروش و حل کالاهای انحصاری و همچنین عملیات بازرگانی خود در مواردیکه رعایت مزایده و منافعه را برخلاف مصلحت بدانند یا رعایت صرفه دولت اقدام نماید تشخیص لزوم ترك مزایده و منافعه در هر مورد باید بنصوب هیئت نظاری برسد مرکب از سه نفر که هیئت دولت سالی یکبار انتخاب خواهد نمود .

رئیس - ماده نهم .

ماده ۹ - قسمت اقتصادی اجازه دارد که نامیزان پنجاه در صد سرمایه ای که بموجب ماده (۴) این قانون بآنها پرداخته شده از بانکها و بنکاهای داخلی وام دریافت نماید و اصل و فرع آنرا از عواید خود مستهلك كند .

رئیس - ماده دهم .

ماده ۱۰ - رسیدگی بدعاوی که بکطرف آن قسمت اقتصادی وزارت دارائی است در صورتیکه موضوع دعاوی راجع بمملکت بازرگانی قسمت اقتصادی باشد در حدود صلاحیت دادگاههای همگانی وزارت دادگستری شناخته می شود .

رئیس - ماده یازدهم .

ماده ۱۱ - قوانینی که متافی بامقررات این قانون باشد نسخ میشود .

رئیس - ماده دوازدهم .

ماده ۱۲ - این قانون پس از تصویب بموقع اجرا گذاشته خواهد شد .

رئیس - رأی گرفته میشود بورود شور دوم آقایانی که موافقت دارند بر خیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد .

(۴ - موقع و دستور جلسه آتی - ختم جلسه)

رئیس - اگر تصویب میفرمائید جلسه را ختم کنیم
جلسه آینده روز یکشنبه ۸ اردی بهشت سه ساعت قبل از ظهر دستور هم فوایح موجوده
(مجلس ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

آنچه از دارائی منقول و غیر منقول آنها را که میتوان به نقد تبدیل کرد به بهای روز از بابت سرمایه قسمت اقتصادی محسوب نماید .

رئیس - ماده چهارم

ماده ۴ - وزارت دارائی مکلف است سرمایه قسمت اقتصادی را با احتساب وجوه مذکور در ماده (۳) تا يك هزار میلیون ریال تکمیل نماید .

رئیس - آقای طباطبائی

محمد طباطبائی - بنده در این ماده پیشنهاد اصلاحی دارم اگر آقای معاون وزارت دارائی موافقت کنند بجای عبارت وزارت دارائی مکلف است نوشته شود وزارت دارائی مجاز است .

معاون وزارت دارائی - مانعی ندارد پیشنهاد کنید .

رئیس - پیشنهاد کنید رجوع نمیشود بکمیسیون .

رئیس - ماده پنجم :

ماده ۵ - بوزارت دارائی اجازه داده میشود آنچه بموجب ترازنامه تصفیه مذکور در ماده ۲ بدوی بدولت یا بدی بانکهای دولتی تشخیص شود در حساب مخصوص ثبت نموده و هر سال مبلغی از آن بابت در بودجه کشور منظور نماید تا در ظرف پنج سال بکلی مستهلك شود .

رئیس - ماده ششم .

ماده ۶ - وزیر دارائی مجاز است بودجه اداری و انتفاعی قسمت اقتصادی را از عواید و وجوه قسمت مزبور تصویب و اجازه پرداخت دهد . هزینه و درآمد قسمت اقتصادی جمعا و خرجا در بودجه کشور منظور خواهد شد و در جریان هر سال در آمد و بیزه تخمینی بنسب هر ماه علی الحساب بخزانة داری کل پرداخته خواهد شد تا وقتیکه ترازنامه سالیانه آنها تصویب و حساب تفریح شود .

رئیس - ماده هفتم .

ماده ۷ - ترازنامه عمل یکساله قسمت اقتصادی باید منتهی تا آخر شهر بور ماه سال بعد تنظیم و برای تصویب به هیئت وزیران تسلیم شود .